

Til Forsvardepartementet (FD)
Kontreadmiral Arne Røksund (e.f.)
Avdelingsdirektør Frede Hermansen
Referanse 2009/03066-20/FD IV 1/FHE
postmottak@fd.dep.no

oslo, 2010-05-14

Høring av rapport - lokaliseringalternativer for Forsvarets nye kampfly

"Alle lokaliseringssløsningene har ulike utfordringer med hensyn til allierte forpliktelser, personell- og kompetanse, støy og miljø samt distriktpolitiske konsekvenser. Den største enkeltutfordringen er relatert til støykonsekvenser."

1 Grunnlag Støyforeningen savner et miljøperspektiv blant **hovedprinsippene** som er trukket opp for den videre utviklingen av forsvarssektorens struktur og organisering; ikke minst fordi støyproblematikken er den største enkeltutfordringen ifl FD selv.

1.3 Utredningens formål og gjennomføring Her vil vi vise til **punkt 1.5.8**

Tilgang på skytefelt for kampfly, som ikke vurderes i rapporten. Selv om "Tilgang til skytefelt vil [derfor] ikke påvirke valg av baseløsning eller lokalisering, og vurderes derfor ikke videre i rapporten - fordi ikke ett tilfredsstillende alle krav iflg FD", bør disse inngå i den samlede vurderingen av støybelastningen.

1.4 Rapportens gyldighet I høringsbrev og høringsnotat fra FD tas følgende viktige forbehold: Rapporten gir ikke et komplett og tilstrekkelig beslutningsunderlag i saken, men er et utgangspunkt for høring og offentlig dialog om saken.

Støyforeningen vil understreke behovet for åpenhet ifm

- o En grundigere gjennomgang av særlige støy- og miljømessige utfordringer som er identifisert

med vekt på at det er støy- og miljømessige utfordringer som **er** identifisert men ikke medregnet (skytebane og alliert trening f. eks), og støy som er uidentifisert foreløpig.

Blant annet fordi støyproblematikken i tilknytning til JFS har vært underkommunisert. I februar i år sendte Støyforeningen ut følgende pressemelding: Støymålinger ved [Eglin-basen i Florida](#) tyder på at F-35 støyer 30-200 ganger så mye. Iflg. målinger ved [Edwards-basen i California](#) er forskjellen mindre, nemlig 8-16 dB (desibel) avhengig av operasjon. Det tilsvarer likevel at F-35 støyer 6-40 ganger så mye. Videre tyder målingene på at forskjellen er minst når flyene opererer i stor høyde. (Kfr. <http://stoyforeningen.no/node/897>, www.stoyforeningen.no)

Dette er opplysninger som er avgjørende for folk, natur og miljø som skal leve i nærheten av kampflyplassen(e). Vi stiller oss uforstående til at det ble holdt hemmelig samtidig som forsvarsminister Faremo og forsvars-sjef Harald Sunde tok til orde for større åpenhet om Forsvaret. Det australske forsvaret uttrykte bekymring for støyen fra F-35 alt i 2002.

2.5.3. Støy og miljø Det er prisverdig at FD vektlegger miljøet rundt militær aktivitet; det forplikter også. Går man for en tobase-løsning vil flere de facto bli støyplaget selv med dagens flytype. Dèt er ikke formulert i rapporten.

FD skriver: Norge har i internasjonal sammenheng et relativt omfattende regelverk av forskrifter og retningslinjer for å regulere støy. Deler av dette regelverket angir lovfestede krav, andre angir retningsgivende grenseverdier. Regelverket gir rom for tolkning og kommunene har noe frihet

ved forvaltning av regelverket. Støyregelverket gjelder for normal drift, ikke krise og krig.

Støyforeningen mener: Det betyr at man ikke har et adekvat regelverk for krigsøvelser, og at de sivile reglene er uegnet. Hva gjelder kommunenes frihet, er den problematisk bl.a. fordi de for ofte har for få kunnskaper om støy, beregninger og regelverk. De innleier konsulenter, som i sin tur ikke er gode nok til å formidle de faktiske hverdagskonsekvenser av en støyende aktivitet til politikerne.

FD skriver: Retningslinjer for behandling av støy i arealplanlegging (T-1442) angir i utgangspunktet grenseverdier for støy som gjelder utendørs ved bolig, men utendørs støynivå kan fravikes dersom innendørs støyforhold oppfyller standard for lydforhold i boliger (NS 8175).

Støyforeningen mener: Dette er uhørt, og for oss helt ukjent. Dette er et synspunkt som må forkastes. Her snakker man om tusener av mennesker som kan få sine uteområder ødelagt. Nordmenn har nok innetid som det er med vårt klima. Inneklima skal ikke kompensere for ødelagt utemiljø.

FD skriver: Med hensyn til innendørs støy aksepteres LAeq24h=35 dB for eldre bebyggelse. Det er denne vurderingen som er lagt til grunn ved kostnadsvurderingen.

Støyforeningen mener: Det er riktig at det er noe lempeligere krav til eldre bygninger med innvendig krav på LA ekv.24h = 35 dB når det gjelder utvidelse av veier, flyplasser og terminaler. Å legge eldre bebyggelse til grunn for kostnadsberegninger ifm etablering av **kampflyplass** smaker mer av å spare på skillingen og la daler'n gå enn av å ta de nødvendige miljøhensyn. FD vet at for mange kommuner er det et sterkt ønske om å få jagerflyplassen lagt til seg (kfr Bodøs anstrengelser beskrevet i A.posten 14, mai) pga sannsynligheten for økende folketall, økte inntekter og bedre infrastruktur. Det vil i så fall bety nybygg og et strengere regelregime - både ute og inne.

FD skriver: Alliert trening vil komme i tillegg. FDs støyberegninger inkluderer ikke alliert trening. I utredningsarbeidet er det tatt utgangspunkt i dagens aktivitetsnivå av utenlandsk kampflytrening. Dette omfatter om lag 1 600 sorties (En «sortie» er definert som gjennomføring av et flyoppdrag med en avgang og en landing, det vil si to flybevegelser = 3200 pr år) i året, og er tatt med som inngangsverdi i vurderingen av det enkelte alternativs egnethet, kfr pkt 1.5.6.

Støyforeningen mener: FD må innarbeide støy fra alliertes treninger i Norge, hvorav flere av dem har planer om kjøpe JFS-flyene.

5. Oppsummerende vurderinger

FD skriver: **Støyutfordringer** gjør at mulighet for å øke *kampflyaktivitet* utover gjeldende ambisjonsnivå vil være utfordrende for enbaseløsningene.

Støyforeningen mener: Og for tobaseløsninger. Prognoser for fremtidig støyutvikling må legges inn i beregningen som legges til grunn for valg av lokalisering. Ikke minst fordi FD selv skriver at vurderingene vil være sensitive for endringer i ambisjonsnivå og antall fly. I den grad det skal legges et endret operativt ambisjonsnivå og/eller endret antall fly til grunn vil det være nødvendig å oppdatere denne utredningens vurderinger før beslutning om lokaliseringssløsning skal fattes.

Som FD mener vi at for å få et best mulig beslutningsgrunnlag må lokaliseringen sees i sammenheng med Forsvarets øvrige basestruktur og virksomhet.

For Norsk forening mot støy
Hanne Herrman
daglig leder

sign